

Til: LO-Aktuell

Dato: 10. mars 1993

Vi skal sikre velferdssamfunnet

Av statsminister Gro Harlem Brundtland

I den politiske debatten om arbeidsledigheten og behovet for en ny giv i vårt næringsliv, må vi ikke miste av synet hvor viktig dette er for å bevare og videreutvikle velferdssamfunnet. Vi ser hvordan en høy arbeidsledighet og store underskudd på statsbudsjettet truer velferdsordningene i andre land. Derfor er arbeidet med å øke verdiskapningen og få ned ledigheten også en sentral del av arbeidet med å trygge og videreutvikle sentrale velferdsordninger. Men kampen for velferdssamfunnet er også en ideologisk kamp. Også på dette området må vi lære av 80-åras erfaringer, hvor høyresiden slåss for mindre styring og mer privatisering.

For ti år siden hadde vi en ideologisk kamp om utviklingen i helsevesenet. Høyre slåss for mer privatisering og mindre offentlig styring. Bakgrunnen var den rivende utvikling innen behandlingmulighetene. Større private innslag ville gi de som kunne betale for seg lettere tilgang til de nye mulighetene. Vi fikk stanset denne utviklingen. På dette området er det behovene og ikke betalingsevnen som skal styre tilbudene.

Folketrygden er en av bærebjelkene i vårt velferdssamfunn. Det samme er en god eldreomsorg. I år bruker vi 100 milliarder på pensjoner og andre trygdeytelser. De neste fire årene vil dette øke med 25 milliarder kroner. Ved århundreskiftet vil det være 190.000 eldre over 80 år, nesten 40.000 flere enn i dag - som trenger helse- og omsorgstilbud.

Vi vet at disse har større behov for helse- og omsorgstjenester. Gjørevoll-utvalget som har sett på behovene i eldreomsorgen framover, sier at vi må øke innsatsen med 5 milliarder fram mot århundreskiftet bare for å opprettholde dagens nivå innen eldreomsorgen. Og vi vet at eldreomsorgen mange steder må forbedres, hvis behovene skal dekkes.

Bare disse økningene vil kreve mer enn vi kan forvente at den økonomiske veksten hjelper oss med de første årene.

Andre viktige oppgaver framover knytter seg til den omsorg og trygghet barna og barnefamiliene trenger. Her har vi gjort mye de siste årene, gjennom økt barnehageutbygging, skole-fritidsordningene og gjennom forlenget foreldrepermisjon. Men fortsatt er det for mange barn som ikke får barnehage tilbud, og det er fortsatt for mange småbarnsforeldre som sliter med å få hverdagen til å gå sammen. Derfor må vi fortsette barnehageutbyggingen og vi må gjøre foreldrepermisjonen mer fleksibel, slik at det blir lettere å kombinere arbeid og omsorg for foreldrene. Vi står foran reformen som sikrer alle unge rett til tre-årige videregående utdanning og vi skal ta seks-åringene inn i grunnskolen.

Jeg kjenner ingen i arbeiderbevegelsen som ikke mener at vi må make disse utfordringene. Da må vi både lykkes i den økonomiske politikken, og vi må lykkes i å vinne oppslutning om en ideologi som ser på disse oppgavene som et felles ansvar.

Den kampen er ikke over. Høyre har ikke endret sin politikk. Høyre ønsker å betone individet sterkere og fellesskapet mindre. Når Høyres leder snakker om trygghet, snakker hun om "trygghet gjennom retten til å bygge sitt eget sikkerhetsnett, gjennom råderett over egen inntekt og vern av oppsparte midler".

Det farlige med denne ideologien er at den tildekker hvor avhengige vi er av hverandres innsats i et moderne samfunn. Og den gir ikke noe svar på vårt behov for langsiktighet i styringen av utviklingen og for å sikre en rettferdig fordeling.

De oppgaver vi ser framover når det gjelder velferdsbehovene krever mer fellesskap og samfunnsansvar, ikke mindre, hvis vi skal sikre tryggheten i samfunnet. Vi må ta et felles ansvar for utviklingen, og ikke en gang til slippe høyrekreftene til og undergrave både styringen og fellesansvaret. Dette er også en viktig dimensjon i den politiske debatten fram mot høstens Stortingsvalg.